

KRIGSPOLISEN

Ink. d. 20 / 1 1943

Avg. d. 19 / 2 1943

Diarie nr 45 / 43

VII. MILITÄROMRÅDET

Avg. d. 19 / 2 1943 Nr. 41:3

Rapp. n:r 73/43.

RAPPORT

Onsdagen den 17 februari 1943.

Ang.

Eldsvåda i förrådslokal i
Katthammarsvik den 19/1
1943.

VII. MILITÄROMRÅDET
MILITÄRBEFÄLSSTABEN

Avg. d. 19 / 2
Nr. 41:3

Överlämnas till landsfiskalen
i Roma landsfiskalsdistrikt för
känedom.

Ett ex av rapporten har över-
lämnats till bef Mellersta fo
för åtgärd.

Ett ex av rapporten har över-
lämnats till ch A 7 för känedom.

Visby den 20 februari 1943.

På befallning

N. Falk
N. Falk
Stabschef.

vidan och på insidan med...
vid stolpresningen. Tillbyggnadens tak hade av resterna till
dåna varit klätt med tjärpapp.

I den ursprungliga byggnaden hade på nedre botten varit

inrymd enstaka våningen en trappa upp för tillhörig förråd
18312. I vindsvåningen hade liknande förråd varit inrymd.

I den ovanstående tillbyggnaden funnos uppställda en

Onsdagen den 20 januari 1943 klockan 08 40 meddelade

befälhavaren för mellersta fo till Krigspolisens expedition

per telefon, att en eldsvåda utbrutit tisdagen den 19 janu-

ari 1943 i en förrådsbyggnad i Katthammarsvik och anhöll han

i samband därmed, att utredning skulle verkställas av Krigs-

polisen. Sedermera har till Krigspolisens från fobefälhava-

ren inkommit skriftlig anmälan om saken med begäran om ut-

redning. Den taket och icke försedd med huv. Den på skissen.

Vid med anledning av ovanstående av kapten Th. Bohman

och konstapeln N.R. Löfgren hållen utredning utröntes genom

iakttagelser på platsen följande. Den var uppdragen 2,00 m-

Byggnaden var uppförd av kalksten i två våningar och

en vindsvåning med bärbjälkar av trä. Rester av trägolv fanns

kvar på nedre botten under det att golvet i våningen en trap-

pa upp och golvet i vindsvåningen var helt avbränt. Det kun-

de icke efter branden avgöras, huruvida golven varit enkla

trägolv eller försedda med fyllning. Samtliga fönsterrutor

voro söndersprängda och fönsterbågarna avbrända. Intill bygg-

nadens östra sida var uppförd en tillbyggnad av trä med golv

av cement, försedd med snedtak, vilken tillbyggnad begagnades

såsom kök. Ifrågavarande tillbyggnad bestod av en stolpres-

ning av troligen 3 " x 4 " virke, klädd med bräder på ut-

sidan och på insidan med ply-woodskivor, vilka spikats fast vid stolpresningen. Tillbyggnadens tak hade av resterna att döma varit klätt med tjärpapp. I förhållande till av för-
hande I den ursprungliga byggnaden hade på nedre botten varit inrymd manskapsmatsal och i våningen en trappa upp förråd av huvudsakligen intendenturmateriel, tillhörig fältpost 18312. I vindsvåningen hade liknande förråd varit inrymt.

I den ovannämnda tillbyggnaden funnos uppställda en fältspis, en varmvattenberedare samt tvenne militärspisar, modell 722 M. Båda de sistnämnda spisarna hade under dagen för eldsvådan varit uppdade.

Skorstenen från fältspisen var icke uppdragen genom tillbyggnadens tak, vilket emellertid var fallet beträffande varmvattenberedarens och militärspisarnas skorstenar. Varmvattenberedarens skorsten var uppdragen omkring 25 centimeter ovan taket och icke försedd med huv. Den på skissen, bil 5, med A märkta militärspisens skorsten var uppdragen 2,20 meter ovan taket och försedd med huv, och den å samma skiss med B märkta spisens skorsten var uppdragen 2,90 meter ovan taket och försedd med huv (gnistskydd). Nyssnämnda mått hava konstaterats med ledning av märken å de kvarliggande skorstensrören. Taket var på undersidan vid båda skorstenarna klätt med plåt, men kunde inga rester av asbest eller liknande isoleringsmateriel återfinnas. Inredningen i tillbyggnaden var, utöver vad ovan sagts, helt av trä, men återstod vid utredningstillfället endast rester därav. Ytterligare en kontingent på omkring 20 mm var mellan tillbyggnaden och den ursprungliga byggnaden fanns en dörr, i vilken en disk varit uppsatt. Ovan disken hade funnits fällbara lämmar av ply-wood eller liknande

materiel. Såväl disken som nyssnämnda lämmar voro sönderbrända och återstodo därav endast rester.

Den brunna byggnadens läge i förhållande till av förbandet i övrigt disponerade lokaler framgår av bifogade skiss, bil. 1.

Byggnadens utseende från vägen Katthammarsvik - Östergarns kyrka framgår av skiss, bil. 2.

Tillbyggnadens utseende, sedd från östra sidan av huvudbyggnaden framgår av skiss, bil. 3.

Plan över den brunna byggnaden och tillbyggnaden, se skiss, bil. 4.

Tillbyggnadens inredning framgår av planskiss, bil. 5.

Avståndet mellan de med A och B märkta spisarnas baksidor och den med ply-wood klädda insidan av tillbyggnaden uppmättes till 25 centimeter.

Nedannämnda personer hava av kapten Th. Bohman i närvaro av konstapeln N.R. Löfgren blivit hörda rörande branden, och hava de därvid var för sig i saken uppgivit följande.

Kapten Nils Gustaf Kjellbom: Han hade beordrats såsom chef för IV. divstabstrossen, och hade han anlänt till förbandets förlägningsplats, Katthammarsvik, den 14/1 1943. Förbandets övriga befälspersonal hade ryckt in samma dag, under det den övriga personalen ryckt in i omgångar. Den 19/1 1943 hade personalen uppgått till omkring 40 man och väntades ytterligare en kontingent på omkring 30 man samma dag på kvällen. Han hade själv den 19/1 1943 på eftermiddagen avrest till Visby för att hämta denna från fastlandet ankommande personal, och hade han dessförinnan givit order

om, att den nyssnämnda kontingenten värnpliktiga skulle kunna utspisas omkring klockan 19 30. Omkring klockan 19 00 den 19/1 1943 hade han återkommit till Katthammarsvik med de nyssnämnda värnpliktiga. Han hade stannat med bilen ett ögonblick vid sin bostad för att där uträtta något ärende, och hade han efter högst fem minuter åter kommit ut för att begiva sig till expeditionen. Under vägen dit hade han iakttagit eldsken från det håll, där matsalen var belägen. Han hade gått in i expeditionens förstuga, där han träffat sergeanten Göransson, vilken han tillsagt följa med ut och se, vad det kunde vara för eldsken. Jämväl furiren Forsberg hade medföljt ut. Göransson och Forsberg hade trott, att eldskenet härrört från kolugnar, som voro belägna i samma riktning från expeditionen som kokinrättningen, men något längre bort. Kapten Kjellbom hade icke varit säker på saken och just stått i begrepp att beordra närmare undersökning, då någon - Kjellbom kunde icke säga vem - kommit springande och omtalat, att eldsvåda utbrutit i kokinrättningen. Kjellbom hade omedelbart beordrat fyra man - han kunde nu icke erinra sig deras namn - som uppehållit sig i närheten av expeditionen, att springande avhämta eldsläckningsmateriel i en av förläggingsbarackerna och med denna materiel begiva sig till kokinrättningen. Furiren Forsberg hade omedelbart tagit med sig på expeditionen förvarad eldsläckningsmateriel och begivit sig till kokinrättningen. Kjellbom hade själv tagit hand om de just anlända värnpliktiga och med dessa begivit sig till kokinrättningen. Då han anlänt dit hade han fått se eldslagor, som slagit upp utefter ytterväggen på tillbyggnaden mitt för den plats, där de ovan omnämnda militärspisarna voro

placerade. Furiren Forsberg hade uppehållit sig på byggnadens norra sida och varit i färd med att bespruta eldhärden med en mindre brandspruta (vattenspruta). Någon hade plötsligt ropat "det är förråd på vinden" och hade kort därefter ropat "det är förråd på vinden" och hade kort därefter ropat "kan vi inte komma in på baksidan". Kjellbom, sergeanten Pettersson, furiren Nordin, kommissarien, en värnpliktig vid namn Härnsköld samt ytterligare någon eller några värnpliktiga, vilkas namn Kjellbom ännu icke kände, hade sprungit runt byggnaden. Där hade Nordin och troligen Härnsköld samt ytterligare någon värnpliktig hoppat upp på en mindre utbyggnad (se bifogade skiss, bil. 4) ovanför ingången till matsalen, där de sparkat sönder ett fönster till förrådslokaler och gått upp på en trappa, varefter de hjälpts åt att flytta ut persedlar från förrådet. Rök hade trängt ut genom det sönderslagna fönstret, och hade röken hastigt ökat. Den nyssnämnda personalen hade arbetat så länge de kunnat men slutligen tvingats att lämna platsen på grund av den starka rökutvecklingen. Elden hade spritt sig mycket hastigt, och hade huvudbyggnadens tak redan omkring fem minuter efter det arbetet med utbärandet av persedlar börjat stått i ljusan låga. Under tiden en del personal varit sysselsatt med att lämna ut persedlar hade en pytspruta skaffats till platsen av sergeanten Göransson och hade folk anlänt från IV. divisionsstabens, medförande hinkar och pytsar. Langningskjedja hade varit i arbete redan omkring 10 minuter efter det Kjellbom anlänt till platsen. Kort därefter hade en motorspruta - möjligen genom kaptan Granfeldts försorg - kommit till platsen, och hade sprutan startats av sergeanten Göransson.

Elden hade emellertid icke stått att hejda, och hade arbetet därför i första hand koncentrerats på att rädda garagebyggnader i närheten, vilket även lyckats.

På särskild fråga uppgav kapten Kjellbom, att vakt vid tillfället icke varit utsatt inom förläggningsområdet. Personalen hade ännu icke anlänt, och hade dessutom beväpningen icke kunnat ordnas, särskilt som en del av de värnpliktiga ännu icke deltagit i utbildning med handvapen.

Koktrosschefen, vpl 47 76/19 Nilsson, hade icke erhållit särskild order rörande vakt i kokinrättningen, ej heller annan instruktion. Han hade några dagar före eldsvådan övertagit kokmaterielen från fältpost 18312, och hade Nilsson därvid, enligt av kapten Kjellbom emottagen rapport, blivit fullt tillfredsställande orienterad om förhållandena vid kokinrättningen.

Konstituerade vice korpralen, vpl 10 75/30 Ivar Karl Harald Vinberg, född den 6/4 1910, tillhörande fältpost 18530, förlagd vid IV. divstabstrossen, Katthammarsvik och beordrad till tjänstöring vid kolningsanstalten i Katthammarsvik: Tisdagen den 19 januari 1943 vid något tillfälle mellan klockan 18 45 och 19 00 hade han fört en automobil från Kräklingbo till Katthammarsvik för att ställa in den i garage därstädes. Strax innan han kommit fram till det A skissen, bil. 1, med "12" märkta garaget, hade han iakttagit rök i riktning från kokinrättningen och kolmilan. Vinberg hade först antagit, att kolmilan börjat brinna och skyndsamt begivit sig i riktning mot denna, varvid han måst passera förbi kokinrättningen. Härvid hade han iakttagit, att röken kommit från kokinrättningen och icke från milan.

Värnpliktiga. Vinberg hade tillropat dem, att de skulle

Vinberg hade då sprungit förbi tillbyggnaden på husets östra sida för att komma fram till ingången till denna tillbyggnad. När han hade genom springor i tillbyggnadens yttervägg iakttagit bar eld mittför den plats, där den å skissen, bil. 5, med A märkta spisen var placerad. Eldslågorna hade nått ungefär i jämnhöjd med spisens övre del, och hade det tydligen brunnit i innerväggen. Han hade icke kunnat komma in genom dörren till tillbyggnaden, enär denna varit låst. Han hade icke velat förspilla tid med att leta efter nyckeln, utan hade han omedelbart sprungit tillbaka. Härvid hade han iakttagit, att eldslågor slagit ut genom ett fönster på tillbyggnaden i närheten av den plats, där han visste, att militärspisarna voro placerade. Han hade därefter stannat vid nästa fönster på tillbyggnaden, där han tryckt ut rutan och krupit in för att försöka själv dämpa elden. Vinberg hade emellertid funnit, att elden redan fått för stor omfattning för att detta skulle kunna lyckas, och hade dessutom kokinrättningen varit så full av rök, att han icke kunnat stanna därinne. Han hade dock hunnit iakttaga, att hans föregående iakttagelser beträffande den plats, där det brunnit i innerväggen, varit riktiga. Han hade försökt komma in i matsalen, men hade luckorna mellan köket och denna varit stängda, varför detta icke lyckats. Han hade nu skyndsamt begivit sig ut genom samma fönster, som han krupit in, var- efter han sprungit bort till bilen, som stått med motorn i gång, och kört till expeditionen för att skaffa hjälp. Utanför expeditionen hade han fått se en underofficer - troligen sergeanten Pettersson - samt en del nyinryckta värnpliktiga. Vinberg hade tillropat dem, att eld utbrutit

i kokinrättningen. Sergeant Pettersson och konstapeln Cedergren, som jämväl uppehållit sig vid expeditionen, hade omedelbart därefter begivit sig till kokinrättningen medförande en mindre handspruta samt nycklar. Vinberg hade även själv begivit sig dit igen. Då han återkommit till brandplatsen, hade han iakttagit, att hela tillbyggnaden varit övertänd, samt att rök även trängt ut från matsalens fönster. Vinberg hade ägt kännedom, att en motorspruta fanns i närheten, och hade han för någon överordnad - han kunde dock icke säga vilken - omtalat detta samt frågat, om motorsprutan skulle hämtas. Då han icke omedelbart fått svar härpå, hade han hjälpt till med att hämta en Katthammarviks samhälle tillhörig handspruta. Omedelbart därefter hade han av någon överordnad - han kunde icke uppgiva dennes namn - fått order att hämta motorsprutan, och hade han tillsammans med några andra vpl hämtat denna, varefter han hjälpt till att sköta sprutan.

På särskild fråga, huruvida Vinberg vid det tillfälle, då han uppehållit sig inne i tillbyggnaden, iakttagit någon särskild brännbar materiel, förklarade han, att han haft svårt att se på grund av röken. Han hade dock iakttagit, att tre eller fyra brinnande karbidlampor stått på en bänk vid tillbyggnadens norra gavel. Han hade icke tänkt på att taga ut dem, utan hade de fått stå kvar.

Koktrosschefen, vpl 47 76/19 Karl Bertil Valentin Nilsson, född den 14/2 1899, förlagd vid IV. divstabstrossen:

Har hade beordrats till tjänstgöring vid IV divstabstrossen från och med den 14/1 1943, och hade han efter ankomsten till förbandet nyssnämnda dag beordrats övervaka matlagningen i kokinrättningen och utportioneringen av ma-

ten. Han hade av sergeanten Pettersson emottagit kokutrustningen, och förklarade han, att han från tidigare militär tjänstgöring vore fullt förtrogen med skötseln av denna och militärspisarna. Någon egentlig instruktion härom hade han dock icke erhållit av sergeanten Pettersson eller av annan överordnad. *innan han begav sig från platsen. Nilsson förklarade*

do Tisdagen den 19 januari 1943 hade han uppehållit sig i kokinrättningen hela dagen från klockan 06 00 med undantag av tiden mellan klockan 12 00 och 13 00, då han uppehållit sig i östra baracken, där han är förlagd. Eld hade under dagen varit tänd i de båda med A och B å skissen, bil. 5, märkta militärspisarna, men hade däremot eld icke varit tänd i varmvattenberedaren eller i fältspisen. Den sistnämnda hade för övrigt icke varit avsedd att tagas i bruk vid förbandet utan endast ställts in i kokinrättningen för förvaring. De spisar, i vilka eld varit tänd under dagen, hade fungerat utan anmärkning, varför Nilsson, som i samband med mottagandet av kokutrustningen övertygat sig om, att alla rör och förbindningar varit hela, icke gjort någon särskild undersökning av desamma. Han hade sig också bekant, att spisarna tidigare under längre tid använts av förband, som tidigare legat på platsen, och hade han därför varit av den uppfattningen, att de varit på betryggande sätt placerade och rören isolerade. Vid 15 30-tiden den 19/1 hade eldningen upphört i den å bil. 5 med B märkta spiseln, varefter elden fått brinna ut i denna. I den å samma bilaga med A märkta spisen hade elden fått brinna till omkring 17 30, då utspisningen avslutats. Under tiden 17 30 - 17 45 hade särskilt kommenderad personal diskat, varefter denna personal avlägsnat sig från kokinrättningen. Nilsson samt en på kokinrättningen tjänstgörande Lot-

kort, men hade han icke ansett sig böra vittna någon åt-
ta vid namn fru Jakobsson samt konstapeln Cedergren hade
gärd med anledning härav, då han hade sig bekant, att kok-
kvarstannat i kokinrättningen till klockan 18 00, då de
inrättningen i befintligt skick användes för det svenska
tillsammans gått därifrån. Dessförinnan hade fru Jakobsson
hade under längre tid. Någon asbestisolerad eller
stängt dragluckorna å den spis, i vilken senast eldats, och
hade Nilsson kontrollerat, att dessa luckor voro ordentligt
På särskild fråga förklarade Nilsson, att fyra eller
stängda, innan han begav sig från platsen. Nilsson förklara-
de bestämt, att brännbart materiel eller materiel av något
slag funnits invid eller bakom den med A märkta spisen. Ved
till karbidshållaren hade emellertid varit avstängt, då
hade förvarats i kokinrättningen, men hade denna legat i
han lämnade kokinrättningen.
Klockan 18 00 hade Nilsson, fru Jakobsson och
Cedergren lämnat kokinrättningen, och hade Nilsson läst
1918, boende under adress Sunda gård, Katthamaravik. Han
dörren till denna samt begivit sig till förläggingsbaracken.
hade tjänstgjort såsom lotta vid IV divs bataljons för-
Därstädes hade han uppehållit sig till strax före klockan
1900, då han haft för avsikt att ånyo begiva sig till kok-
inrättningen, enär han erhållit order om utspisning av en
kontingent vpl klockan 19 30. Omedelbart innan Nilsson skul-
le lämna baracken, hade en av de vpl - han kunde nu icke er-
dagens löpp hade eld varit tänd i de båda vid kokinrätt-
inra sig dennes namn - kommit springande och beordrat all
ningens östra vägg placerade militärspisarna, som hade eld
personal till kokinrättningen, enär eld utbrutit i denna.
icke varit tänd under varsvattenberedaren eller i falt-
Nilsson hade tillsammans med kommissarien Nordin, som jäm-
spisar. Båda spisarerna hade eldats med torr barrved. Ved-
väl uppehållit sig i baracken, begivit sig direkt till kok-
hade förvarats i vedlåren. Han hade icke iakttagit någon
inrättningen. Då de kommit dit hade Nilsson iakttagit, att
brännbart materiel på kökets golv eller bakom militärspisar-
det brunnit i väggen bakom spisarerna. Han hade genom springor
na. Vid 17 00-tiden hade elden släckats i den å spisen,
i ytterväggen tydligen kunnat skönja eldslågorna ungefär i
bil 5, med B märkta spisen. Mellan klockan 16 00 - 17 00
jämnhöjd med spisarerna. Nilsson hade omedelbart hjälpt till
hade det emellertid eldats ganska hårt i den med A märkta
med anskaffning av hinkar och pytsar samt deltagit i vatten-
spisen, enär maten skulle vara färdig klockan 17 00. El-
langningen från en närbelägen vattensamling.
ter sistnämnda klockslag hade emellertid eldringen i denna
Nilsson kunde icke förklara, på vilket sätt elden upp-
spis släckats. Vid 17 45-tiden hade för diskning ordnats
kommit. Han hade visserligen vid något tillfälle tänkt på, att
handräddningspersonal lämnat kokinrättningen, varefter av-
avståndet mellan spisarernas bakre del och väggen varit mycket

kort, men hade han icke ansett sig böra vidtaga någon åtgärd med anledning härav, då han hade sig bekant, att kokinrättningen i befintligt skick använts för det avsedda ändamålet under längre tid. Någon asbestisolering eller annan isolering av liknande slag hade han aldrig iakttagit.

På särskild fråga förklarade Nilsson, att fyra eller fem brinnande karbidlampor stått på diskbänken i kokinrättningen, då han avlägsnat sig därifrån. Vattentillförseln till karbidbehållaren hade emellertid varit avstängd, då han lämnade kokinrättningen.

Fru Frida Maria Hermanna Jakobsson, född den 12/1 1916, boende under adress Sanda gård, Katthammarsvik: Hon hade tjänstgjort såsom Lotta vid IV divstabsstrossens förläggning i Katthammarsvik från och med den 9/1 1943. Den 19/1 1943 hade hon uppehållit sig i kokinrättningen från klockan 08 30 hela dagen med undantag av tiden klockan 12 00 - 13 00, då hon begivit sig till sin bostad. Under dagens lopp hade eld varit tänd i de båda vid kokinrättningens östra vägg placerade militärspisarna, men hade eld icke varit tänd under varmvattenberedaren eller i fältspisen. Båda spisarna hade eldats med torr barrved. Veden hade förvarats i vedlåren. Hon hade icke iakttagit någon brännbar materiel på kökets golv eller bakom militärspisarna. Vid 17 00-tiden hade elden slocknat i den å skissen, bil 5, med B märkta spisen. Mellan klockan 16 00 - 17 00 hade det emellertid eldats ganska hårt i den med A märkta spisen, enär maten skulle vara färdig klockan 17 00. Efter sistnämnda klockslag hade emellertid eldningen i denna spis minskats. Vid 17 45-tiden hade för diskning avdelad handrökningspersonal lämnat kokinrättningen, varefter kok-

trosschefen Nilsson, konstapeln Cedergren samt fru Jakobsson ensamma uppehållit sig dörstüdes till omkring klockan 18 00. Hurunder hade fru Jakobsson stängt dragluckorna å båda militärspisarna, och hade hon iakttagit, att Nilsson strax därefter kontrollerat, att luckorna varit ordentligt stängda. Då de avlägsnat sig från kokinrättningen, hade några karbidlampor, vilka varit tända, stått på diskbänken vid kökets norra vägg. Vattentillförseln hade dock varit avstängd. Sedan fru Jakobsson lämnat kokinrättningen hade hon begivit sig till sitt hem. Vid 19 15-tiden hade hennes man kommit in och omtalat, att eld utbrutit i den militära kokinrättningen, varefter de tillsammans på cykel begivit sig till denna. Vid hennes ankomst dit hade kokinrättningen varit så gott som helt och hållet övertänd. Hon hade lånat hinkar och pytsar hos kringboende personer, som hon kände, men hade hon i övrigt icke kunnat deltaga i släckningsarbetet.

Fru Jakobsson kunde icke förklara, på vilket sätt elden uppkommit.

Vpl konstapeln 44 78/25 (A 7 D. 2488) Albert Oskar Sigfrid Cedergren, född den 30/8 1905, tjänstgörande såsom förman vid 2. batteriet A 7, Katthammarsvik: Han hade sedan början av juni 1942 tjänstgjort såsom förman vid andra batteriet A 7 i Katthammarsvik, och kände han väl till förhållandena dörstüdes. Tisdagen den 19/1 1943 hade han börjat sitt arbete klockan 08 00, vilket därefter pågått till klockan 17 00 endast med avbrott för frukost i vanlig ordning. Vid 17 30-tiden hade han infunnit sig i IV divstabs-trossens matsal för att äta middag, och hade han därefter kvarstannat i kokinrättningen tills personalen där slutat sitt arbete omkring klockan 18 00. Under det han uppehållit

icke/
sig i köket hade han iakttagit någon brännbar materiel i omedelbar närhet av spisarna. Han hade icke sett fru Jakobs^d son stänga dragluckorna och ej heller Nilsson kontrollera, att hon gjort detta, men hade han iakttagit, att luckorna varit ordentligt stängda, då han tillsammans med Nilsson och fru Jakobsson lämnat kokinrättningen strax efter klockan 18 00. Cedergren hade därefter uppehållit sig i närheten av expeditionen. Vid 19 00-tiden hade kapten Kjellbom anlänt från Visby med en kontingent värnpliktiga. Cedergren hade stått på trappan till expeditionsbyggnaden. Kapten Kjellbom hade haft blicken riktad mot kokinrättningen och yttrat, att det såg ut, som om eld utbrutit i kokinrättningen. Cedergren hade emellertid sagt, att det troligen vore milan, som fattat eld. I samma ögonblick hade emellertid vice korpralen Vinberg anlänt till platsen och meddelat, att eld utbrutit i kokinrättningen. Cedergren hade med anledning härav sprungit upp på expeditionen och hämtat nycklarna till ett i omedelbar närhet av kokinrättningen beläget garage, varefter han medföljt Vinberg i lastbilen till kokinrättningen. Vid framkomsten dit hade Cedergren iakttagit, att det brunnit i väggen mittför spisarna och ungefär i jämnhöjd med dessas övre del. Elden hade med stor hastighet spritt sig i riktning mot intilliggande fönster, och hade efter några ögonblick eldslågor slagit ut från dessa. Cedergren hade skyndsamt begivit sig till förläggningsbarackerna, där han hämtat eldsläckningsmateriel, som han överlämnat till värnpliktiga, som anlänt till platsen, varefter han tillsammans med några andra av förbandets personal hoppat upp på en utbyggnad ovan ingången till matsalen, där han därefter hjälpt till med att lämpa ut per-

sedlar från det i våningen en trappa upp belägna förrådet. Dessa persedlar hade huvudsakligen bestått av skor, kappor och tält. Arbetet hade varit förenat med stora svårigheter, enär stark rök utvecklats inne i förrådet, och hade det efter en kort stund måst avbrytas.

Cedergren kunde icke säga, på vilket sätt elden uppkommit, men ville han hålla för troligt, att väggen bakom militärspisarna blivit överhettad och så småningom börjat brinna, varefter elden hastigt spritt sig i det torra trävirket.

Kommissarien, vpl 63 62/31 John Lars Magnus Nordin:

Tisdagen den 19 januari 1943 strax före utspisningen klockan 17 00 hade han vid kokinrättningen emottagit proviant för två dagar, vilken proviant han låtit lägga in i kokinrättningen tills vidare. Han hade ifrågavarande dag på grund av annat arbete icke kunnat närvara vid utspisningen, utan hade denna övervakats av trosschefen Nilsson. Han hade enligt order av förbandschefen meddelat Nilsson, att 30 man skulle utspisas omkring klockan 19 30 samma dag. Strax före klockan 19 00 hade han uppehållit sig i förlägningsbaracken. Nilsson hade även varit där, och hade de bestämt att begiva sig till kokinrättningen för att ordna med utspisningen till den väntade kontingenten värnpliktiga. I samma ögonblick som de stött i begrepp att lämna baracken hade en värnpliktig kommit springande och meddelat, att eld utbrutit i kokinrättningen samt beordrat all personal dit. Med anledning härav hade Nilsson och Nordin skyndsamt begivit sig till kokinrättningen. Då de anlät dit hade Nordin iakttagit, att det brunnit i tillbyggnadens östra vägg. Nordin hade slagit ut fönstret på

orientering rörande förhållandena vid kokinrättningen. Den tillbyggnadens norra sida för att försöka få ut den där upplagda provianten. Detta hade emellertid visat sig omöjligt på grund av den starka rökutvecklingen. Kort därpå hade det börjat brinna i tillbyggnadens tak. Nordin hade då begivit sig till husets andra sida, där han tillsammans med furiren Forsberg samt några andra värnpliktiga hoppat upp på en utbyggnad ovan ingången till matsalen för att genom ett därstädes anbragt fönster försöka få ut så mycket som möjligt av de persedlar, som förvarades i en förrådslokal en trappa upp. Nordin, Forsberg samt en värnpliktig, som Nordin icke kände till namnet hade krupit in i förrådet genom det nyssnämnda fönstret, varefter de börjat langa ut persedlar genom fönstret till andra värnpliktiga, som uppehållit sig på taket till den nyssnämnda tillbyggnaden ovan matsalsingången. Röken hade redan från början varit besvärande, och hade arbetet inom kort omöjliggjorts på grund av den ökade rökutvecklingen, varför de slutligen måst lämna förrådslokalen. Nordin hade därefter huvudsakligen hjälpt till med vattenbesprutningen. Medföljt till sjukvården, där

Sergeanten Sven Olof Josef Pettersson, född den 28/2 1919: Han har sedan oktober månad 1942 tjänstgjort såsom materielredogörare för fältpost 18312 i Kathammarsvik. En del av förbandets förråd - huvudsakligen intendenturmateriel men även maskeringsmateriel till pjäser samt pressemningar - hade varit inrymt i samma hus som matsalen, en trappa upp. Den kokmateriel, som vid nu ifrågavarande tillfälle fanns i tillbyggnaden, tillhörde fältpost 18312, men hade den av Pettersson enligt order några dagar tidigare utlämnats till koktrosschefen vid IV divstabstrossen. Pettersson hade i samband därmed givit koktrosschefen Nilsson erforderlig

orientering rörande förhållandena vid kokinrättningen. Den i kokinrättningen uppställda fältapisen hade icke kunnat användas, enär röret icke dragits ut på taket, och hade den varit uppställd därstädes endast för förvaring tills vidare.

Eldning hade verkställts i militärspisarna före inryckningen till IV divstabstrossen senast den 24/9 1942. Efter det eldningen avslutats, hade spisarna sotats och gjorts fullständigt i ordningsamt smorts in för förrådsförvaring, varvid använts från Fo utlämnad materiel. Huruvida ytterligare åtgärder vidtagits med spisarna innan eldningen i desamma börjat vid inryckningen till IV divstabstrossen, kunde han icke säga, men hade han vid besök i kokinrättningen iakttagit, att draget varit bra, och att spisarna fungerat tillfredsställande.

Tisdagen den 19/1 1943 hade han medföljt kapten Kjellbom till Visby för att uträtta en del tjänsteärenden. De hade tillika med förbandets läkare och en kontingent värnpliktiga återkommit till Katthammarsvik omkring klockan 19 00. Vid utredningen har ett bestämt intryck erhållits av att eldskadearbetet mycket hastigt kommit i gång efter varvid kapten Kjellbom stigit ur bilen för att stanna vid det branden upptäckta, samt att vidtagna åtgärder synes ha sin bostad. Pettersson hade medföljt till sjukkvarteret, där varit de enda sälliga och riktiga med hänsyn till på platsen läkaren stigit ut varefter han fortsatt i riktning mot förrådande förhållanden. Särskilt synes de värnpliktiga, som läggningen. Härunder hade han upptäckt, att eld utbrutit i utan order ingripit och fört ut materiel från förrådslokalen kokinrättningen, och hade han med anledning därav kört direkt dit. Då han anlänt dit hade han iakttagit, att platsen redan varit full med folk samt att hela kokinrättningen varit helt övertänd. Det hade just börjat brinna i taket till huvudbyggnaden. Pettersson hade tillsammans med konstapeln Cedergren, kommissarien Nordin samt någon eller några värnpliktiga försökt gå in i matsalen, men hade detta varit omöjligt på grund av den starka rökutvecklingen. Cedergren, Nordin samt några värnpliktiga hade sprungit upp på taket till en

utbyggnad till matsalen, där de slagit ut ett fönster till den innanför liggande förrådslokalen, varefter de börjat föra ut persedlar från förrådet. Arbetet hade emellertid ganska snart måst avbrytas på grund av den starka rökutvecklingen.

Av eldsläckningsmateriel hade endast funnits svabbar och skyfflar i kokinrättningen. Då eldsvådan upptäckts, hade elden emellertid redan hunnit få sådan omfattning, att i kokinrättningen eller matsalen förvarad materiel icke kunnat tagas ut och komma till användning.

Pettersson hade för sin del deltagit i arbetet med att flytta ut bilar, som stått upplade i ett närbeläget garage, varefter han låtit bespruta denna byggnad med vatten för att förhindra, att elden skulle sprida sig till densamma, vilket även lyckats.

.....

Vid utredningen har ett bestämt intryck erhållits av, att eldsläckningsarbetet mycket hastigt kommit i gång efter det branden upptäckts, samt att vidtagna åtgärder synas ha varit de enda möjliga och riktiga med hänsyn till på platsen rådande förhållanden. Särskilt synas de värnpliktiga, som utan order ingripit och fört ut materiel från förrådslokalen hava utfört ett berömvärt arbete.

.....

Den brunna byggnaden tillhör A.B. Slite Cement & Kalk, Slite. Vid förfrågan där har kamreraren F. O. Olofsson uppgivit, att byggnaden på sin tid i då befintligt skick utan kostnad upplåtits åt Kronan, som verkställt nödiga reparationer för att kunna utnyttja densamma. Den var icke brandförsäkrad och kommer bolaget med anledning av eldsvådan icke

Faltpost 1832.

Till Herrvik.

att föra ersättningstalan mot Kronan.

Battarichefens förläggning
Bataljonschefens .....

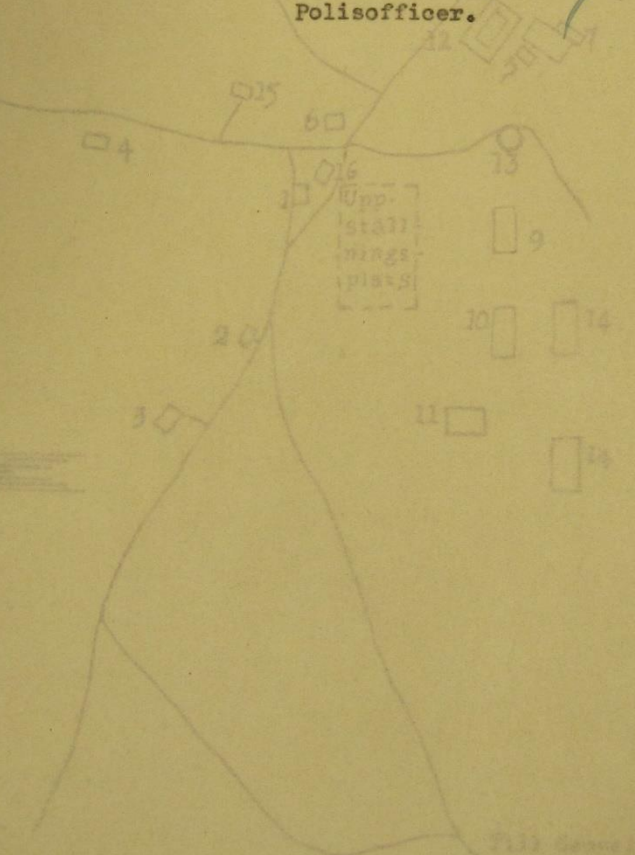
Under utredningen har icke kunnat erhållas säker kända-
nedom om, på vilket sätt branden uppkommit. Det synes emel-
lertid sannolikt, att orsaken är att söka i överhettning
i den torra träväggen bakom den å skissen, bil. 5, med A
märkta spisen.

Barackor
Mandraställningar .....

Förteckning över den vid branden skadade eller förstör-
da materielen, uppgjord i samband med inventering av för-
bandets materiel, bifogas. (Bil. 6).

Visby som ovan.

Thomas Bohman
(Thomas Bohman)
Polisofficer.

Till Herrvik